

Prosessbok - research

Emne BOP3102
Kull 14BGDHO1
Utdanning Bachelor i grafisk design, Høyskolen Kristiania
Kandidatnr. 287525

Innholdsfortegnelse

5	Barn + bøker
9	Barnebøker
19	Fortelling
25	Illustrasjon
33	Typografi
37	Format
41	Papir
45	Omslag
49	Litteraturliste

Barn + bøker

Hvorfor skal vi lese bøker med utfordrende temaer for barn?

«Barnebøker bidrar til at barn får et positivt forhold til tekst og bilde som kilde til estetiske opplevelser, kunnskaper, samtaler, og som inspirasjon til fabulering og nyskaping.»

(Solstad, 2008 s. 14)

«Lesing kan ha en terapeutisk virkning. Vi leser for å bearbeide opplevelser og erfaringer fra vårt eget liv.»

(Solstad, 2008 s. 41)

«Generelt sett er det viktig at barn møter tekster som omtaler barndom og oppvekst på en harmonisk måte, men barn må også få møte litteratur som yter motstand, som tar opp det å være barn på flere måter.»

(Solstad, 2008 s. 57)

«Barn har behov for gjenkjennelse, refleksjon og forsoning. Litteraturen kan være et ledd i helingsprosess, og selv om barnet langt i fra har opplevd det fiksjonspersonene opplever, kan barn lære om slike prosesser gjennom litteraturen.»

(Solstad, 2008 s. 57)

Viktigheten av min bok

Jeg velger å starte denne prosessboken med noen sitater som er helt grunnleggende for min bacheloroppgave. Disse sitatene sier alt om hvorfor jeg velger å lage en barnebok om Martin som er født i feil kropp. Det er på tide å lette på sløret, for å få frem i lyset at noen barn opplever at de egentlig er et annet kjønn enn sitt biologiske.

En holdningsskapende bok

Solstad skriver at barn må møte motstand i litteraturen, og ikke bare få skildret solskinnshistorier av barndom og oppvekst. Jeg mener at barn må bli introdusert for de forskjellige måtene det finnes å være menneske på. Å være født i feil kropp må være en av dem. Jeg tenker at hvis barn blir introdusert for begrepet «født i feil kropp», og at de kan få dette «normalisert» gjennom litteraturen, så vil de få gode holdninger til at det er mange måter å være menneske på, og disse holdningene vil de ta med seg inn i det voksne liv.

En selvhjelpsbok

Litteraturen kan ha en terapeutisk virkning mener Solstad (2008). Miriam Østrem som er født i feil kropp, mener at hun kunne ha skjønt tidligere at hun var født i feil kropp, om hun hadde lest en barnebok om det når hun selv var barn. Hun visste ikke at det gikk an, og derfor var frustrasjonen stor da hun ikke visste hva som var «galt» med henne. Hun mener selv hun ville fått stor hjelp med en slik bok.

Barnebøker

Eg kan ikkje sove no

Jeg vil i dette kapitlet se på skjønnlitterære billedbøker for barn, som tar opp en vanskelig tematikk.

Billedboken «Eg kan ikkje sove no» handler om en far og sønn som savner mor som har gått bort. Det vises kun med en enkelt setning at det er mor som er borte, og stemningen viser en tydelig sorg. Men far er trygg, men sønnen er urolig.

Boken fikk tildelt pris fra Kultur- og kyrkjedepartementet i 2008.

Juryens begrunnelse:

«Store følelser i et minimalistisk uttrykk. Teksten og illustrasjonene kommuniserer og utfyller hverandre til en rik, sammensatt og gjennomført helhet der mye ligger i detaljene. Spennende, stemningsfullt og poetisk.» (Støylen, 2009)

Illustratør Øyvind Torseter har klippet og limt scenografien i bokens «illustrasjoner». Gjennom fortellingen følger vi en rød rev, og på et tidspunkt møtes far og sønn, reven.

Dette er en bok for barn i alderen 4-10 år. I boken er det to dramaturgier som løper sammen. Bildene og historien i tekst. Det er nok de eldste som kanskje kan klare å oppleve en form for ikonotekst.

Ikonotekst

Ikonotekst er et uttrykk for at tekst og bilder må leses sammen. I bildebøker kan ikke tekst og bilder skilles fra hverandre. Det må oppleves samtidig, og det er da ikonotekst oppstår for leseren (Solstad, 2008).

Billedbøker som fortolker teksten

Bildene går ut over teksten, og de kan f. eks. komme med motsetninger til teksten, eller det kan fortelle en helt annen historie i bildene, som ikke står i teksten (ibid.).

Timothy mister seg sjøl

I billedboken «Timothy mister seg sjøl» ser vi Timothy som sakte men sikkert mister seg selv. Dette er illustrert ved at kroppen hans går i oppløsning. Han minster heldigvis ikke hodet, så han tar seg sammen og limer seg selv sammen igjen. Selv om han tar tak i livet og limer det sammen, så blir det ikke helt som før.

Dette er en enkel og nærmest komisk fremstilling av det å miste seg selv. Det er en seriøs undertone, men blir fremstilt humoristisk. En god måte å skildre det å ikke alltid være på plass psykisk - for å ikke snakke om en konkret fremstilling.

Illustrasjonene er veldig enkle og barnlige, men det får frem historien på en god måte. Typografien er så hånskrevet som det kan blir, og kan bære preg av rask håndskrivning uten mål.

Billedboken «God natt, Lillebjørn» er en helt ny utgivelse. Her har vi et kremeksempel på hvordan tabubelagte temaer kamoufleres i en helt hverdagslig historie. Stine Linstad på Gyldendal forlag sa at til og med voksne ikke alltid oppdaget hva som var noe «annerledes» med denne boken. Lillebjørn har nemlig to mammær.

Boken er for de minste, og det kan man se ved at bildene ofte repeterer teksten.

Bilder som repeterer teksten

Bildebøker hvor tekst og bilder viser det samme kalles repeterende. Det er symmetri mellom tekst og bilde, og dette er bøker som er beregnet for de minste. Bildene blir mer informative og realistiske i forhold til teksten (Solstad, 2008).

Jeg er døden er en poetisk bok om døden. Døden kan nemlig komme når som helst og hvor som helst.

Boken fikk diplom i konkurransen «Årets vakreste bøker 2016».

Juryens kommentar:

«Et vanskelig tema – døden. Illustrasjonene under-ordner seg temaet på en sensitiv måte med respekt – uten å skremme. Spennende, gjennomførte og originale illustrasjoner som vi ikke har sett før. Bildene er lyse, snille og tankevekkende, mens teksten er mer alvorlig. Både voksne og barn kan ha glede av denne boka. Kanskje kan den være til hjelp i en vanskelig diskusjon.» (Grafill, 2016)

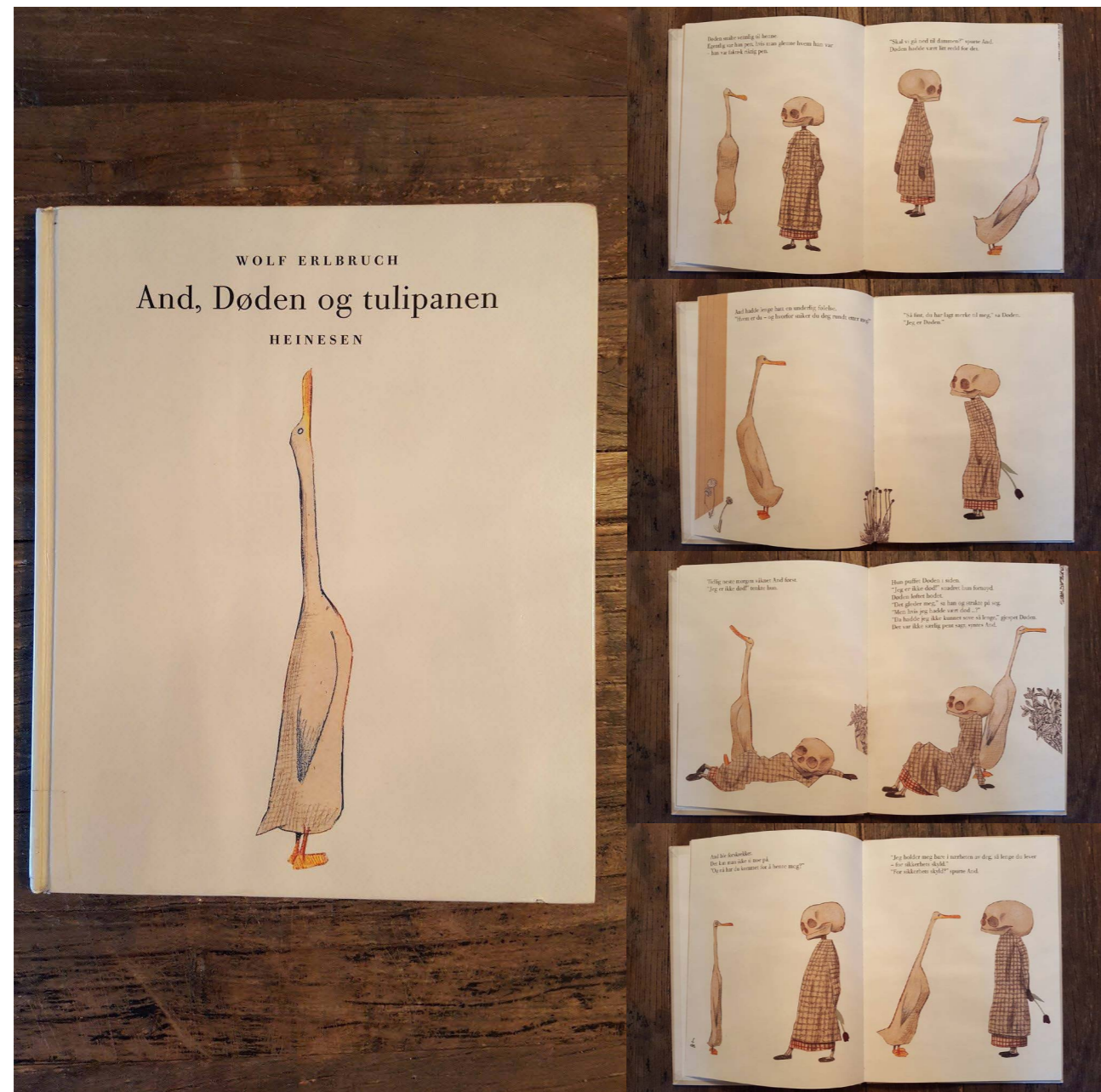
Førstemamma på Mars

Barneboken «Førstemamma på Mars» handler om en datter som nekter å tro at mamma er innlagt på sykehus. Hun fantaserer derfor om at hun er alle andre steder - bl. a på Mars.

Illustrasjonene er varierende fra heldekkende oppslag til tegneseriestriper. Typografien er leken i den forstand at den er plassert rundt om på oppslaget, og ikke i rene tekstbokser på enkelte oppslag.

And, Døden og tulipanen

Wolf Erlbruch er kjent for å illustrere tabubelagte temaer. I denne boken har han både illustrert og skrevet historien selv. Den handler om forholdet mellom en and og døden. På en enkel måte presenterer han historien også noe humoristisk. Her får han til å avskremme døden.

Illustrasjonene er enkle, og har sjeldent noen flere elementer enn anden, døden og tulipanen.

Snill er en av mine favorittbilledbøker for barn. Kjønnnsrollen har stadig blitt mer populært å skildre i barenbøker, og denne boken er et veldig godt svar på hvordan man kan gjøre det. Denne boken tar et oppgjør med at «jentene skal være så snille».

Lussi er så stille og snill og flink og ren og pen at ingen ser henne lenger. Hun er så snill at hun forsvinner inn i veggen. En dag gjør hun opprør og skriker seg ut av veggen. Med henne følger alle de andre snille barna.

Typografien er stort sett tradisjonell, bortsett fra når Lussie plutselig spekket. Da er teksten forstørret og uthetev. Teksten er plassert i hvite bokser på venstre side.

Originale tegninger til boken «Snill» fra utstillingen «Billedlig talt» på Nasjonalbiblioteket.

Nok en bok av ekteparet Gro Dahle og Svein Nyhus. De er kjent for å få oppdrag hvor de skal skildre vanskelige temaer for barn gjennom litteraturen.

Boi er en gutt som har en tøff hverdag med en pappa som er veldig sint.

Boken har fått enestående anmeldelser med kommentarer som:

«*Sinna mann er en av de sterkeste og vondeste, men også viktigste bøker som kommer ut denne høsten.*» (Cappelen damm, 2003)

«*Årets billedbok uten tvil! For voksne eller barn? Jeg vet ikke. Den må leses med varsomhet.*» (ibid.)

... og dette sier litt om hvor ømfintelig dette temaet er. Dette er det jeg kan kalle en selvhjelpsbok for barn som opplever det samme som Boi hjemme.

Fortelling

Inspirasjon til historien

Her er essensen i det jeg har fått ut av mine intervjuer, som jeg ser på som relevant for min barnebok.

Harry Benjamin Ressurssenter

Tone Maria Hansen og Mikael Scott Bjerkeli

Hvis man tar opp temaet på en enkel måte, så vil barn forstå det.

Større stigma at gutt går i kjole. Være feminin. Jenter som er tøffe/maskulin løftes opp, mens feminine gutter er mer stigma.

Stor økning av gutt født i jentekropp. Flere som synliggjør seg den veien i dag.

Foreldrene har en viktig rolle i forhold til hvilke holdninger barna har.

Jeg kjenner meg igjen i den hemmelige verden. Endret kjønn på de jeg lekte med, for at jeg kunne gjøre det uten at noen spilte spørsmål ved det. Ingen skjønte at dette var mer enn fantasi.

Barn merker veldig fort hva som er greit og ikke greit i forhold til forventningene til kjønn.

Vi har foreldre som forteller at barna sier at de er det motsatte kjønn allerede ned i 3-4-årsalderen. De som forteller det såpass tidlig er stort sett gutter.

De ser at de har et annet kjønnsorgan enn foreldrene, og lurer på når tissen skal falle av. Jentene født i guttekropp som er ulykkelig fordi de ser hva de andre jentene har, ikke har det samme selv. Prinsessekjole osv.

Boken kan være et viktig bidrag for å få noe ut, for det er ikke noe for de minste i dag.

Få det inn blant andre barn for å skape gode holdninger. Reaksjoner er ofte at man skal ikke oppfordre barn til å tvile på sin kjønnsidentitet. Det handler om å vise at det er flere måter å være menneske på.

Viktig at alle allerede som barn vet at det finnes noen som er født i feil kropp, så det kan bli en naturlig del av synet på andre.

Må bygge opp litt under stereotypier for å tydeliggjøre tematikken, fordi boken skal være for barn.

Barn har følt selv at de egentlig er det motsatte kjønn, men sier det ikke før 8-10-årsalderen.

Miriam Østrem

Fra dokumentarserien «Født i feil kropp»

Jeg vil bare først og fremst si at jeg synes det er helt fantastisk at du ønsker å lage en barnebok om det å være født i feil kropp. Jeg tenker at det er mange barn som ikke vet noe som helst om at det går an at kjønnsidentiteten ikke samsvarer med det på utsiden.

Når jeg var 5-8 år gammel hadde jeg tanker om at jeg ønsket å være jente og følte meg som det, problemet var bare at jeg ikke trodde det gikk an. Jeg hadde jo aldri hørt om det. En slik bok tror jeg kunne vært til nytte for meg i en alder av 5-8 år, fordi jeg kunne kjent meg igjen i boka og kanskje klart å uttrykke meg bedre.

Andre barn som leser boka vil også få en litt større forståelse for at det å være født i feil kropp er naturlig og ikke noe man skal synes er rart. Slike ting er viktige å få inn helt fra så ung alder. Det gjelder egentlig alt, for alle mennesker er forskjellige.

Når det skal være en barnebok om det å være født i feil kropp, så er det nok veldig smart å ha en fortelling om et barn som er født i feil kropp. Da er det nok lettere for barna å forstå hva det går i og kjenne seg igjen. For barn som er født i feil kropp, som leser en bok om et barn som ble

født i feil kropp så kan de nok kjenne seg veldig igjen i tanker, følelser og livet til barnet i boka.

vi mennesker skal lære å se på andre mennesker som verdifulle, og jeg tenker at en av barnehagens jobber er å lære barn om mangfold, og at man skal være greie med hverandre. Barn er jo tross alt ikke født fordomsfulle.

Jeg tror det er veldig viktig å legge fokus på at dette er noe man føler inni seg og man ikke kan endre på hva man føler innvendig.

Jeg tror også det er lurt å ikke legge for mye fokus på hva personen kler seg i. For det er jo egentlig ikke klærne som er hovedgreiene. Det handler jo om hvem man er innvendig. Men selvfølgelig så har jo uttrykket noe å si også.

«Født i feil kropp», TV2

I denne serien forteller både barn, ungdommer og voksne hvordan de opplever å være født i feil kropp. De kommer med hendelser, følelser og tanker, og dette har jeg samlet sammen, for å få realistiske hendelser og følelser inn i min historie.

Barnebokinstituttet

Dag Larsen

Hva er konflikten? Selv med et pedagogiske oppsett, så går det ikke på bekostning av historien.

Tydelig dramaturgi. To typer dramaturgien. Tekst og bilde. De bør gå hver sin vei. Bildene må si noe mer enn teksten.

Må du ha med voksne? Får veldig fort pekefingeren i været. Må unngå det.

Jo større trøbbel hovedpersonen kommer opp i, jo bedre blir det. Konflikten i bilde og tekst trenger ikke å være den samme.

Må få tak i menneske, ikke bare saken.

Gjør det vanskelig for hovedpersonen din, så kan det heller være håp i enden. Vinkelen må være å se det fra barnets side, igjennom barnet, ikke bare fra. Barnets blikk. Høyden på kameravinkelen må være lav. Viktig del av scenografien.

Barn leser annerledes enn det voksne gjør.

Kan ha inn tekst som sier alt, og så viser bildene noe helt annet. Eller motsatt.

Må være konkret.

Barnelitteraturen vil alltid speile samfunnet.

Bøker i Norden tar opp flere tabubelagte temaer, enn resten av verden. Bøker blir sensurert i England og USA.

Aldergruppen er på kanten av behovet. I den alderen er ikke alltid barn opptatt av hvilket kjønn de er. Er ikke sikkert de har interesse for det. For de som virkelig kjenner det sånn, så vil de merke det. Uansett hva du gjør, vil du lage en hjelpebok.

Fiksjonens fortrinn er empatien. Evnen til å se noe igjennom en annen. Lager du en dokumentar, så sier du at det er sant.

Bygger opp mot et klimaks, hvor personen ikke har et valg, den må ta et valg.

Legg vekk pedagogen i deg. Pedagogen må ta ett steg bak, og slippe frem det kunstneriske.

Du vil at de skal akseptere at noen kan være født i feil kropp, for å akseptere det senere i livet.

En kjernesetning «jeg er ikke gutt, jeg er jente». Gjør det enkelt.

Jeg-stemme. Ikke forklar hva som skjer i hode på hovedpersonene. Gjør så mye du kan ut av illustrasjonene.

Kontrasten mellom det store og det lille.

De fleste moderne barnebøker presenteres med kort tekst og utfyllende bilder.

Hvis personen snakker for mye i tekst, så tror man ikke på dem.

Gyldendal forlag barn og ung

Stine Linstad redaktør

Meningen at barnebøker skal gjenspeile samfunnet.

Noen temaer er vanskeligere å ta opp enn andre.

Kan være utfordrende å ta opp et vanskelig tema hvor man skal både være en god forfatter.

Litteraturen speiler ikke samfunnet så mye det burde. Er en del mangler. Transseksualitet er det veldig lite.

Mange vanskelige temaer blir tatt opp for ungdom.

Ønsker å ta opp vanskelige temaer i barnelitteraturen men vanskelig å gjøre noe autentisk. Kan fort bli pedagogiske, og at temaet blir for frem-tredende i boken. Gjør det rarere enn å normalisere det. Er ikke alt som skal normaliseres heller.

Åpenhet rundt vanskelig problematikk. Hvis ikke barn vet noe om det eller har begreper om det, så vet ikke barn at det er feil. De får mer skam og skyldfølelse. Derfor har barnebøker en viktig rolle. Mye læring i lesing, så det påvirker barn.

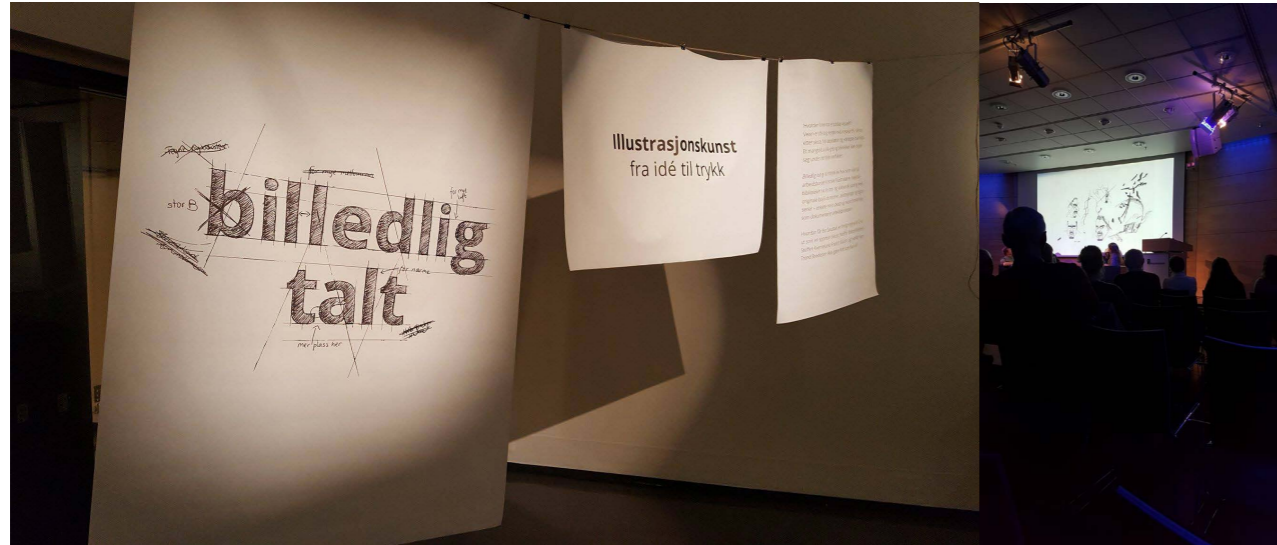
Det skal være minst en bok for hvert barn som de kan kjenne seg igjen i, og derfor vil det være viktig med en bok om barn som er født i feil kropp. Ble en oppsving på dette temaet igjennom dokumentaren «født i feil kropp».

Må være en fullverdig skjønnlitteratur barnebok, med transseksualitet som tema.

Bilde og tekst jobber sammen, og ikke er repeterende.

Utfordring å skrive gode barnebøker. Må si mye med få ord og min mindre ordforråd.

Illustrasjon

Illustrasjonskunst fra idé til trykk

Det var ved en tilfeldighet at jeg oppdaget at denne utstillingen skulle bli satt opp på Nasjonalbiblioteket. Jeg fikk se originale skisser og ferdige illustrasjoner fra barnebøker jeg bare hadde lest i barnehagen. Det var en utrolig spennende panelsamtale mellom de kjente illustratørene Øyvind Torseter, Steffen Kverneland og Lars Fiske. Jeg fikk et innblikk i hvordan barnebokillustratør Øyvind Torseter jobber, og han kom med gode innspill på hvordan han tenker i forhold til å skape en karakter og scene i bøkene han illustrerer.

Eg kan ikkje sove no

Stein Erik Lunde | Øyvind Torseter

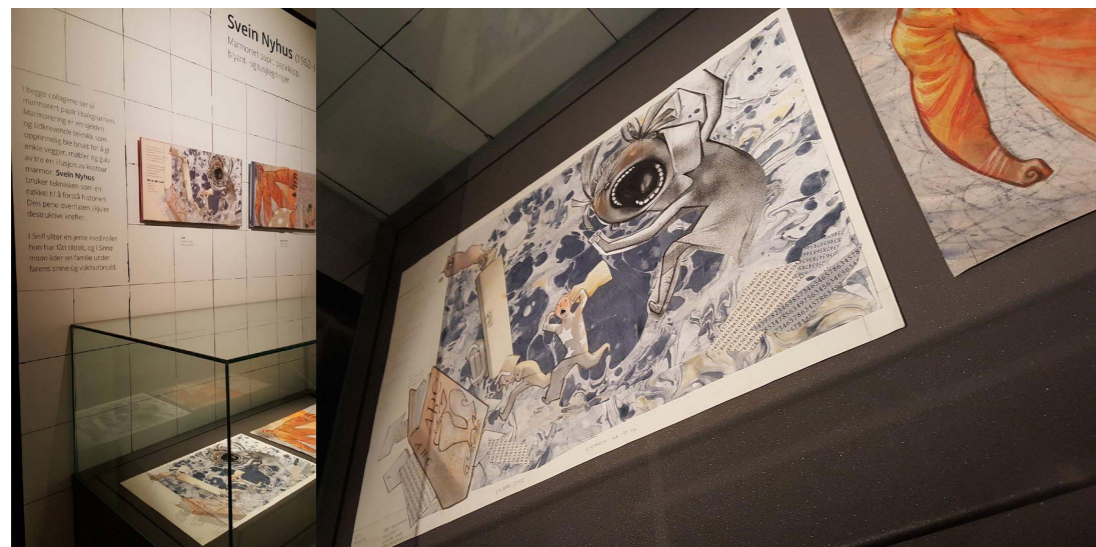
Øyvind Torseter hadde satt opp en scenografi fra boken «Eg kan ikkje sove no». Han fortalte om hvordan han kom frem til denne formen for illustrasjon, og var nok så direkte og sa han var lei av å tegne, og ville gjøre noe annet.

Han har klippet og limt sammen hele scenografien i boken, og jobbet med lys og skygge for å få det uttrykket han ønsket. Han tok så bilder som har blitt «illustrasjonene» i boken.

«Jeg kjenner på magefølelsen om det er riktig uttrykk for akkurat denne historien.»

«Når forfatteren ser illustrasjonene mine, så har det hent at han eller hun velger å ta bort en del av teksten, fordi bildene formidler det.»

Øyvind Torseter

Snill

Gro Dahle | Svein Nyhus

Svein Nyhus har noen illustrasjonsstiler som er karakteristisk for hans strek. Jeg ble litt overrasket over at han tegnet så mye digitalt, når man ser illustrasjonene hans i bøker. Han eksprimenterer med å bruke forskjellige materialer som grå blyant på kalkerpapir og digital fargelegging. I snill har han brukt en form for collageteknikk med blandt annet en blanding av salt og acryl.

Bukkene bruse på badeland

Bjørn F. Rørvik | Gry Moursund

«Bukken bruse på badeland» er laget i ren collageteknikk. Her er det klipp og lim i hele boken. Tykke blyantstreker, grovt klippet og merkelig bruk av perspektiv gjør den barnlig. Det er mye som skjer på hvert oppslag. Man må lete seg frem i kaoset. Samtidig... er det ikke sånn det er på badeland?

Årets vakreste bøker på Grafill

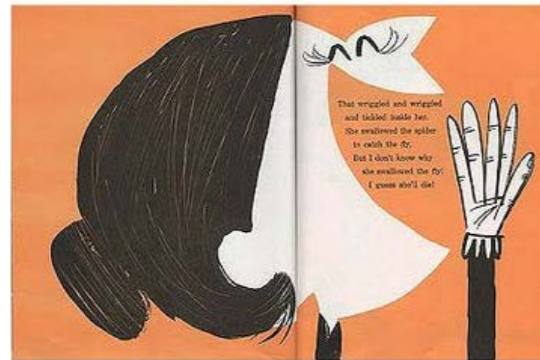
Får å kunne følge trendene i billedbok -og barnebokverden, er Årets vakreste bøker arrangert av Grafill stedet å besøke hvert år. Her er det naturligvis mest fokus på bokdesign og illustrasjon, men de ser dette også i sammenheng med tematikk.

Det har vært inspirerende å se forskjellige illustrasjonsstiler, bruk av papir, former og designløsninger.

Illustrative stiler i barnebøker

Dagens skjønnlitterære bøker er preget av gode illustrasjoner. Illustratørene bruker forskjellige teknikker for å få det uttrykket de ønsker, og som de ser passer til historien de skal illustrere. Likevel har jeg sett at jeg kan gruppere teknikkene.

Flate farger

Flate farger vil si at komposisjonen eller illustrasjoner består av sammensatte ensfargede flater. Jeg opplever teknikken som noe «gammeldags», men som har kommet tilbake for fullt som en trend. Illustrasjonsstilen appelerer kanskje mest til de minst, da illustrasjonene står som veldig enkle i sitt uttrykk. Men som vi kan se på dette oppslaget, så kan plassering av typografi gjøre et hvert oppslag mer spennende.

Realistisk

Lisa Aisato maler med realistiske farger. Selv om figurene i illustrasjonen riktig nok er fiktive, så fremstår illustrasjonsteknikken som meget realistisk. Se på Odd sine øyen og nese f. eks.

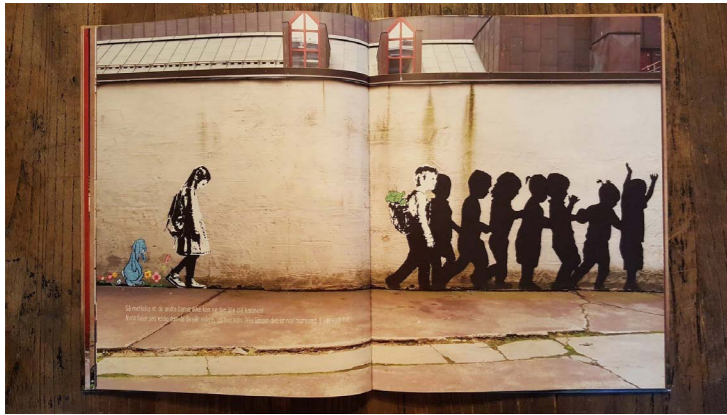
Dette oppslaget burde kanskje ligge under kombinasjonsteknikker, men for de som ikke vet at hun kombinerer analog og digital teknikk, så fremstår hennes illustrasjoner som meget realistisk.

Collage

Som nevnt så er collageteknikk en mye brukt teknikk i illustrasjonene i dagens barnebøker. Det er ikke alltid illustrasjonene oppleves som collage i bokformat. Muligheten for å kombinere forskjellige materialer gir en spennende effekt. Klipp -og limteknikken som er brukt i boken «Bukkene bruse på badeland», gir et barnlig preg hvor illustratøren bruke tykke streker, en krov klipping av elementene og fordreide perspektiver.

Foto

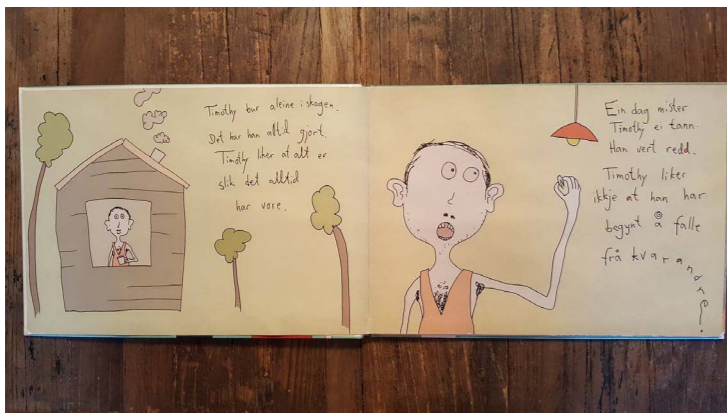
Som nærmest et oppgjør til tradisjonelle illustrasjoner som blir håndtegnet enten analogt eller digitalt, er det et fåtall barnebøker som bruker foto som illustrasjonsstil. Foto står sjeldent alene, men som her ser vi at det er brukt stensiler for å få frem personene i boken. Vi vet mest sansynlig at disse er lagt på i etteraknt, men for «mannen i gata» vil disse illustrasjonene oppleves som fotorealistiske.

Analogt

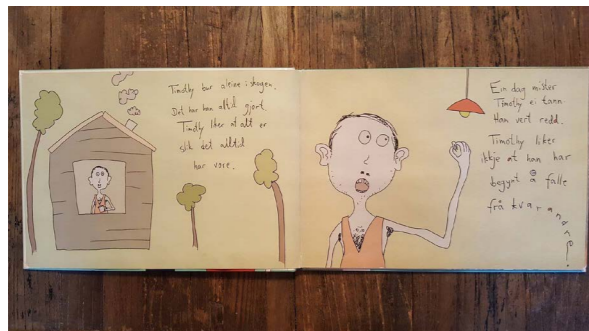
Mange illustratører tegner få eller mange elementer analogt, for så å sette sammen illustrasjonene og gjøre justeringer digitalt. Enkelte er såpass god i Photoshop, at en hver illustrasjon de lager digitalt, vil oppleves som å være tegnet analogt.

Digitalt

Enkelte illustrasjoner kan ved første øyekast se håndtegnet ut. Vi ser på dette oppslaget at det er fargen som avslører at illustrasjonene har vært innom Photoshop.

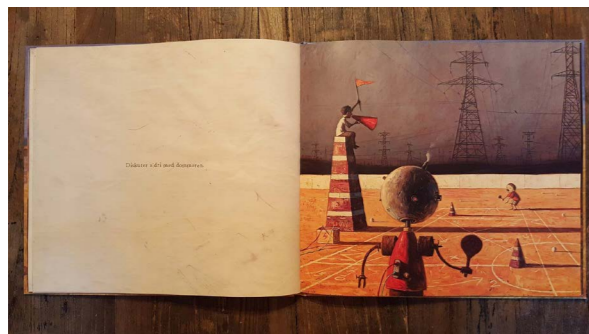
Typografi

Håndskrift

Noen illustratører eller grafikere tar håndskrift til nye dimensjoner. Det gir et personlig preg, og man får følelsen av at det er hovedpersonen som forteller sin historie gjennom typografien.

Som i boken om Tomothy som mister seg selv, så gir typografien en metaverdi, for han er litt «skranten» selv, og det gjenspeiles i typografien.

Typografien står for seg selv

Oftentimes i billedbøker hvor det er forseggjort illustrasjoner, så blir plasseringen av teksten nedprioritert i forhold til illustrasjonene. Når teksten står på en linje, midtstilt på en helside, så får riktig nok teksten mye oppmerksomhet, men det er lettere for at teksten blir oppfattet for seg, og illustrasjonene for seg.

Når illustrasjonene betyr mest

Lisa Aisato har en dentens til å skille tekst fra illustrasjon. Hun bruker en tradisjonell måte å plassere typografien på i hvite bokser utenfor illustrasjonen. I dag vil nok dette oppleves som noe konservativt.

Når typografien forsvinner

Enkelte barnebøker nedprioriterer typografien i forhold til illustrasjonene, og her opplever man at lesligheten blir svekket i tillegg. Med hvit skrift på lys ujevnt bakgrunn, kan til tider gjøre teksten nesten uleselig. At det er brukt stor fet skrift, er det som redder det som finnes av leslighet. Ikke særlig barnevenlig.

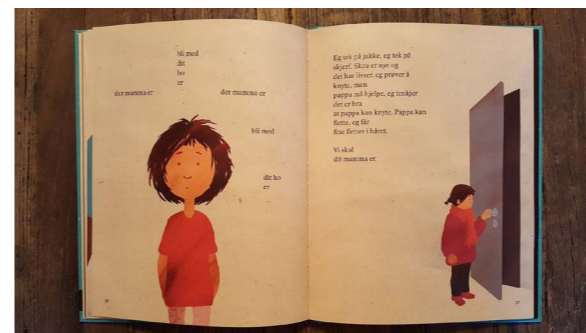
Det tradisjonelle

Her ser vi en typisk tradisjonell bruk av typografi. Denne boken skiller seg ut fra mine andre eksempler, ved at det er mye tekst på hvert oppslag. Vi kan kanskje konkludere med at historien i tekst er det som får prioriteringen her?

Liten tekst plassert i illustrasjon

«Jeg er døden» er en poetisk bok om døden. De små diktene blir plassert sammen med illustrasjonene.

Å lete seg igjennom teksten

Tradisjonell typografi kombinert med «noe vanskelig å lese»-typografi? Her blir bokdesigneren reddet av vår automatiserte måte å lese fra venstre til høyre, og fra øverst til neders. Ved første øyekast kan det være utfordrende å se hvordan man skal lese teksten.

Tradisjonell typografi med en vri

På siden til venstre er teksten plassert med fast vestremarg og løse høyre som er nok så tradisjonelt. På høyre side er begge margene løse. Det kan se ut som at designeren har prøvd å finne linjer i illustrasjonen, som teksten skal føye seg etter.

Leken typografi

Her ser vi at designeren har prioritert plasseringen av typografien på lik linje som illustrasjonene. Typografien blir integrert i illustrasjonen på en artig måte, og av og til kan typografien oppleves som en del av illustrasjonen.

Totalt integrert typografi

I denne boken blir typografien totalt integrert på enkelte oppslag. Man kan til tider lure på om det er illustrasjonen, eller tekst. Typografien er med å gi retning til f. eks. romskipet i midten.

Format

Stående format

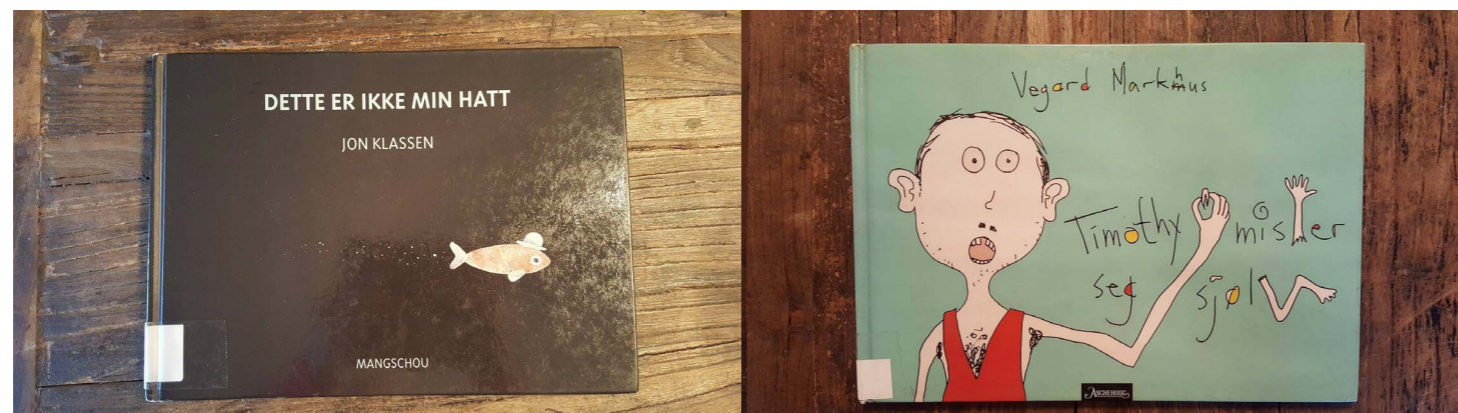
I min research ser jeg at det mest tradisjonelle formatet er stående. Det er i underkant av A4, men noe lavere. Grunnen til dette kan være som jeg opplever selv at arkene man illustrerer på er ofte i A3, og for at illustrasjonene skal da kunne tegnes i sin helhet for hele oppslaget, så vil det

være naturlig å velge et format i underkant av A4. Det er også en praktisk størrelse, som er lett å ta med, og plassere i bokhylle, samtidig som at formatet er såpass stort at illustrasjonene kommer godt frem. Det er også lett håndterlig for barn.

Bokformat

Rannem (2012) skriver at et bokformat handler om to dimensjoner; størrelse og proporsjoner. Begge deler er viktig i forhold til estetikk og funksjon. Et tips er at små bøker bør være smale, de større kan være brede.

Utradisjonelle formater

Liggende format

Det er ikke like ofte barnebøker blir trykt på liggende formater. Bøkene blir veldig lange, og kan være vanskelig å holde og bla i for barn som har korte armer. I bokhyllen vil den stikke mer ut, sammen med de formatene som er mest bruk - stående format.

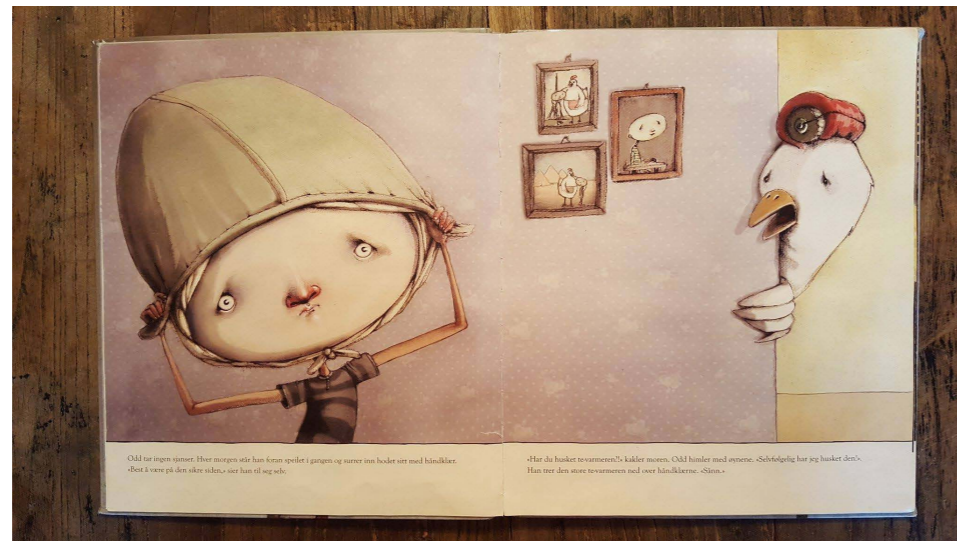

Kvadratiske format

Kvadratiske formater er stort sett aldri helt likesidet geometrisk sett, men ved å legge på 1-2 cm på høyden, vil den optisk sett bli kvadratisk (Rannem, 2012). Rannem (ibid.) sier at kvadratiske bøker passer godt til illustrerte bøker i større format, da med asymmetriske elementer.

Papir

Papir med glatt overflate

Jeg opplever at det kanskje er femti femti av de illustrerte barnebøkene jeg har sett på i min research, som har glatt eller matt overflate på arkene. Kan jeg se noen likhetstrekk i de bøkene som bruker samme type papir?

Glatt = hvitt?

Jeg ser spesielt at de illustrasjonene som har mye høylys i seg, er de som blir printet på glatt papir. Matt papir får med en gang en tekstur som kaster skygge, og det kan gjøre høylysere mørkere. Hvitfargen i illustrasjonene kan miste effekt rett og lett ved å bli trykt på matt papir. Dette er selvfølgelig bare en teori jeg har opparbeidet meg igjennom research, men også etter kurs med Arctic paper.

Glatt papir kan kjønes mer eksklusivt ut, men samtidig så kan det være problematisk for barn i bla i.

Omslag

Omslag på billedbøker for barn

Et omslag bør si noe om målgruppe, illustrasjonsteknikk og historien som vi vil møte i boken. Det skal skape forventninger, fungere som en salgspakat og lokke leseren inn i boken. Med andre ord så ligger det mange tanker og vurderinger bak et omslagsdesign.

Omslaget på illustrerte barnebøker gir en pekepinn på hvilke illustrasjoner man vil se i selve boken. Den setter stemningen for handlingen. Tittelen er klar og tydelig, og ofte stor. Om det er en hovedperson i boken, er den på forsiden.

Omslaget har ofte en egen illustrasjon som ikke er å finne i boken, men det henger ofte sammen med tittelen.

Litteraturliste

Cappelen damm (2003) Sinna mann. Lest: 25.03.17
https://www.cappelendamm.no/_barn-og-unge/bildeboker/sinna-mann-gro-dahle-9788202231163

Grafill (2016) Årets vakreste bøker. Skjønnlitterær bildebok. Lest: 25.03.17
<http://www.grafill.no/avb/vinnere/2016/skjnnlitteratur-voksen/skjnnlitteratur-bildebok/#jeg-er-dden>

Rannem, Ø. (2012) Typografi og skrift. Abstrakt

Solstad, T. (2008) *Les mer! Utvikling av lesekompetanse i barnehagen*. Universitetsforlaget.

Støylen, J. K. (2009) *Lunde og Torseter: Eg kan ikkje sove no*. Lest: 24.03.17
<http://www.nynorsk bok.no/2009/03/24/lunde-og-torseter-eg-kan-ikkje-sove-no/>

Barnebøker

Aisato, L. (2010) Odd er et egg. Gyldendal

Dahle, G. (2008) Sinna mann. Cappelen

Dahle, G. (2009) Snill. Cappelen

Erlbruch, W. (2007) And, Døden og tulipanen. Høst

Ersland, B. A. (2015) Det første barnet på månen. Cappene Damm

Jackson, I. (2017) *God natt, Lillebjørn*. Gyldendal

Klassen, J. (2013) Dette er ikke min hatt. Mangschou

Larsen, E. (2015) *Jeg er døden*. Magikon forlag.

Lunde, S.E. (2008) *Eg kan ikkje sove no*. Samlaget

Markhus, V. (2010) *Tomothy mister seg sjølv*. Aschehoug

Rørvik, B. F. (2015) Bukke bruse på badeland. Cappelen Damm

Tan, S. (2012) Det røde treet. Cappen Damm

Øvsteng, G. (2013) *Førstemamma på Mars*. Samlaget

Åmunden, M. B. (2015) Nora og den lille blå kaninen. Kontur